

УДК 101.1+162.6+17.021+177

DOI <https://doi.org/10.24195/sk1561-1264/2025-1-3>**Куліченко Володимир Вікторович**

кандидат філософських наук,
доцент кафедри соціальних та гуманітарних дисциплін
Одеського національного морського університету
вул. Мечникова, 34, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-3761-6330

Синьковська Тетяна Вікторівна

старший викладач кафедри соціальних та гуманітарних дисциплін,
директорка Центру позанавчальної діяльності
Одеського національного морського університету
вул. Мечникова, 34, Одеса, Україна
orcid.org/0009-0007-0167-5682

ПРОБЛЕМНІ СКЛАДОВІ ФІЛОСОФІЇ ДІАЛОГУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність теми дослідження визначається ходом розвитку сучасного суспільства. Криза цивілізації, що носить всеохоплюючий, масштабний характер, завдяки російської агресії, провокує дезорганізаційні соціокультурні зрушення, які проникають практично в кожну сферу життєдіяльності соціуму, і суттєво актуалізує проблему дослідження соціальних процесів, що впливають на динаміку суспільства. Серед них на перший план виходить діалог, який грає особливу роль в житті і діяльності особистості.

Інтерес до діалогу зародився ще в античні часи, проте начало активного обговорення питань, що стосуються діалогу, відносять до першої половини ХХ століття, коли у філософському знанні складається новий напрямок «діалогізм», який розвивається у двох контекстах: в плані «антропологічної реальності», і в напрямку до вічності. Діалогізм розуміє «загальне» і «соціальне» в конкретному розрізненні «Я» і «Інший», єдиного «Я», відкриває «Іншого» як єдиного, як «Я».

Про внутрішню необхідність створення цілісної діалогічної парадигми мислення, іманентної загальнокультурному процесу розвитку суспільства, свідчить і той факт, що практично в один і той же час незалежно один від одного різні мислителі приходять до обґрунтування діалогу як центрального і смислоутворюючого начала. Постулат діалогічного мислення і розуміння буття стає парадигмою сучасної цивілізації і культури. Це відкриває шлях до розгляду діалогу як категорії соціальної філософії. Категорія тут інтерпретується як декотрий фокус теорії, авторської соціально-філософської концепції.

Мета дослідження – обґрунтування соціально-філософського дискурсу категорії діалогу як фокусу авторської концепції, виявлення значення і місця механізмів діалогу в системі суспільних відносин. **Об'єкт дослідження** – діалог в системі суспільних відносин, що обумовлює цілісність соціальної реальності. **Предмет дослідження** – предметні складові філософії діалогу в сучасному суспільстві.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Відповідно до цілей і завдань даної роботи основою дослідження є міждисциплінарний підхід, який узагальнює і систематизує багатопланові результати наукових досліджень в різних науках і показує їх значимість у розгляданні діалогу для суспільства. Також були використані: історичний метод; логічний метод; діалектичний метод; порівняльний (компаративний) метод.

Результати дослідження. Функціонування в суспільстві інновацій підпорядковано закономірностям діалогу. Діалог розглядається в якості головної здатності мислення, тобто руху до нового змісту в результаті комунікації. Ця здатність виступає як людська форма відносин. Спілкування і одночасно як метод вирішення проблем. Потреба в діалозі формує людську діяльність.

Перехід внутрішнього діалогу в зовнішній призводить до того, що зміна особистості викликає зрушення в масштабі спільнот, суспільства в цілому. Таким чином, діалог представ-

ляється найважливішим джерелом різноманітності людського світу, його умов, засобів і цілей, є умовою творчого розвитку особистості, в кінцевому підсумку суспільства в цілому.

Ключові слова: діалог, філософія діалогу, діалогізм, агон, ерістика, комунікація, суспільство, соціокультурне, соціальна філософія, держава.

Вступ. Проблеми діалогу і діалогічного мислення останнім часом виходять на перший план в сучасному суспільстві, виходячи з все зростаючої маси соціальних конфліктів. Також це обумовлено глобалізованим світовим розвитком, коли істотні взаємини не окремих людей і організацій, але цілих народів і навіть цивілізацій. У філософській науці накопичена значна частка концептуальних рішень проблем діалогу, які настійно вимагають самого різнобічного застосування.

Дослідженню діалогу в його різних варіаціях присвячений великий масив наукової літератури. Широта і багатогранність такого поняття як діалог задають численні вектори дослідницького пошуку. Діалог є предметом розгляду різних наукових дисциплін-філософії, соціології, педагогіки, культурології, мовознавства, психології. При цьому філософські дослідження націлені на онтологічні, гносеологічні та методологічні аспекти діалогу.

Уявлення про діалог як духовний феномен виникло з часів античності, в подальшому – модифікувалося в теорію суспільного договору. Однак сьогодні діалог набуває нового сенсу та соціальної цінності. Він виступає як найбільш затребуваний засіб побудови складних систем відносин на різних рівнях і в різних просторах соціокультурної реальності. Багатовекторність сучасного діалогу, з одного боку, у зв'язку з більш вираженою різнобічною суб'єктивною представленістю його учасників, а з іншого – через важливість осмислення цінностей, мотивів і діючих факторів у формуванні позицій, здібностей суб'єктів діалогу, носіїв різних культурних традицій спонукає до соціально-філософської рефлексії зазначених проблем.

Метою дослідження є обґрунтування соціально-філософського дискурсу категорії діалогу як фокусу авторської концепції, виявлення значення і місця механізмів діалогу в системі суспільних відносин.

Дана мета визначила постановку і рішення наступних **завдань**:

- розкрити специфіку концептуалізації діалогу в сучасній філософській думці та обґрунтувати соціально-філософські складові категорії «діалог»;
- проаналізувати особливості інституціоналізації діалогу в системі суспільних відносин;
- обґрунтувати необхідність функціонування філософії діалогу як соціального інституту стосовно розуміння основних факторів і ефективних умов існування громадянського суспільства;
- визначити тенденції динаміки діалогізації у соціальній реальності та потенційні можливості застосування діалогових технологій у соціокультурному просторі, що сприяють сталому та безпечному розвитку сучасного суспільства.

Об'єктом дослідження є діалог в системі суспільних відносин, що обумовлює цілісність соціальної реальності.

Предметом дослідження виступають предметні складові філософії діалогу в сучасному суспільстві.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Відповідно до цілей і завдань даної роботи основою дослідження є міждисциплінарний підхід, що дозволяє узагальнити і систематизувати багатопланові результати наукових досліджень в різних науках і показати їх значимість у розгляданні діалогу для суспільства. У заявленому дослідженні також були використані: історичний метод, що дозволяє проаналізувати соціокультурні процеси, які визначили генезис діалогу в картині соціальної філософії; логічний метод, котрий надає можливість розкрити онтологічну природу діалогу та його категоріальну структуру; діалектичний метод, що показує специфіку розуміння діалогу в розвитку соціально-філософської думки; порівняльний (компаративний) метод, використаний при зіставленні однотипних явищ виникнення процесів діалогізації, що протікають як на глобальному, так і на регіональному і локальному рівнях.

Істотну роль в осмисленні теми зіграли також твори класиків філософської думки: Сократа, Платона, Аристотеля, П. Абеляра, Р. Декарта, Г. Лейбніца, І. Канта, Г. Гегеля.

В якості фундаментальних теоретичних досліджень, що мають методологічне значення вирішення поставлених завдань, використані праці сучасних українських вчених С. Клепко, К. Ковальової, В. Малахова, О.Троїцької, М. Триняка та інших.

Результати дослідження. Відкриття давньогрецькими філософами автономії мислення і мови, їх могутності, що виявляється в здатності перетворювати себе у власний предмет, звичайно, трансформувало мислення людини. Мислення, яке мислить саме себе, своє власне буття, стало основою науки не тільки у стародавніх греків, а й у всіх наступних народів, які в області мислення стали їх учнями. Але мова теж має здатність описувати саму себе, при цьому мова не обмежується власним буттям, як це зрозумів Геракліт і потім софісти. Мова здатна говорити сама з собою! Це більше, ніж сам опис, адже говорить з собою мова описує не тільки свій стан, своє буття, а й процеси, які з нею відбуваються, процеси між говорять. Можна сказати, що в античній філософії були відкриті основоположні елементи філософії діалогу.

Діалог як самостійний літературно-філософський жанр з'явився в античній Греції в період загострення ідеологічної боротьби, з розвитком античної демократії, оскільки суспільне життя в той час було істотним компонентом життя грецького поліса і вважалося успішним лише за умови володіння громадянами технікою публічного мовлення і публічного спору. Літературний жанр діалогу носить переважно філософсько-публіцистичний характер, в якому думка автора розгорнута у вигляді співбесіди-спору двох або більше осіб. Такий діалог спирався на традицію інтелектуального усного спілкування в Стародавній Греції. Біля витоків традиції знаходиться діяльність Сократа. Такий діалог, як у Платона, Лукіана і їх спадкоємців склав істотну форму філософської думки (Августин, Д.Юм), а також публіцистичний і художньо-критичний (І. Гердер, Д. Дідро) діалог. Античний діалог, широко представлений у творчості Сократа (в зображенні Платона) та інших мислителів і суспільно-політичних діячів тієї епохи став найважливішою частиною не тільки давньогрецької, але і всієї західноєвропейської постсучасної культури, дійсним зразком класичного ідеалу, в основі якого лежить визнання плюралізму думок, рівноправність індивідуальних позицій і точок зору, визнання загальнолюдських принципів свободи і абсолютної цінності особистості і громадянського суспільства в амбівалентній єдності з державою. Але діалог – це не тільки літературний, драматургічний, публіцистичний або ж філософський жанр. Діалог – це, перш за все, комунікація, спілкування, взаємодія. Причому далеко не завжди приватна, але ще й публічна, тобто звернена до суспільства, держави, до його громадян і політичних інститутів.

Ще в IV столітті до нової ери Аристотелем була розроблена концепція, згідно з якою справжня політика повинна бути комунікативною взаємодією рівних громадян, які, взаємно інформуючи і просвіщаючи один одного, знаходять знання, що дозволяє їм виробити найбільш прийнятне рішення щодо їх спільного життя. Найважливішу роль в цьому процесі грав громадянський діалог, який виступає у Аристотеля в широкому трактуванні, як спілкування громадян в рамках держави. «Ми вважаємо громадянами тих, хто бере участь в суді і народних зборах», - писав з цього приводу античний мислитель [1, с. 145].

Тому у давнину Афінська **Агора** стала центром світського і суспільного життя, громадянського управління і суду, найважливішим місцем торгівлі і підприємництва, театральною сценою для грецької драми, майданчиком для атлетичних змагань і улюбленим місцем для публічних інтелектуальних дискусій і проведення громадських сходів і народних зборів громадян. Грецьке слово *агора* (давньогрецьке - *αγορά*) походить від дієслова зі значенням «збиратися, скликати», тобто бути разом. Ця назва цілком відповідала призначенню агори як головного місця зустрічей у місті. Саме давньогрецькій агорі була зобов'язана своєю появою на світ антична демократія.

На відміну від свого вчителя Платона, Аристотель виступав проти знеособленої єдності громадян у межах держави. «Якщо єдність зайде занадто далеко, то і сама держава буде знищена» [1, с. 112]. Тому для нас дуже важливим є умовивід: **влада держави закінчується там,**

де починається приватне життя, особиста власність і сфера приватного. Держава у Аристотеля – це не якась територія, не спільність місця проживання, а сфера комунікації, тобто спілкування громадян. Держава створюється не для врегулювання конфліктів або вирішення взаємних образ. **Держава** – це «спілкування», тобто діалог з приводу організації благого життя [1, с. 162]. Мета держави – «благі життя». У зв'язку з цим Аристотель пише: «громадянин знаходиться в такому ж відношенні до держави, в якому моряк на судні до решти екіпажу. Хоча моряки на судні займають однакове положення..., але будь – яке загальне визначення буде прикладено в рівній мірі до всіх; адже благополучне плавання – мета, до якої прагнуть всі моряки в сукупності і кожен з них окремо. Те ж і по відношенню до громадян – їх завдання в порятунку складеного ними спілкування, а спілкуванням цим є державний лад» [1, с.149-150].

Спілкування є поняттям, яке описує взаємодію між людьми або соціальними суб'єктами. Спілкуванням в рамках держави вважається соціальна (політична) комунікація. Але не тільки як лінійна комунікація у вигляді передачі повідомлення суб'єктом комунікації (адресантом) об'єкту (адресату), а як суб'єкт–суб'єктна взаємодія, тобто, це не односторонній монолог, а діалогічне спілкування, публічний обмін думками, інформацією, суперечка і дискусія рівноправних між собою громадян з актуальних питань суспільного буття в рамках держави. Феномени спілкування і діалогу ріднить єдиний механізм дії і існування: це не тільки обмін інформацією, але її збільшення; вироблення нових, загальних смислів в процесі взаємодії суб'єктів, що підвищують ступінь їх спільності, співпраці, партнерства, взаємодії. Ця схожість дозволяє звично і обґрунтовано сполучати поняття, що їх позначають. Публічний діалог з найдавніших часів є не тільки бесідою, приємним спілкуванням співрозмовників або ігровим змаганням в мудрості. Діалог – це ще й запекла політична суперечка, громадська дискусія, полеміка між громадянами поліса. Бути громадянином полісу означало володіти мистецтвом полеміки, яка є визначальним елементом філософії у Геракліта. У версії Ж.-П. Вернана, це означає, що публічне слово або, кажучи сучасною мовою, дискурс «стає головним чином політичним інструментом, ключем до впливу в державі, засобом управління і панування над іншим». При цьому звичайне слово втрачає ритуальну сутність і набуває вигляду «спору, дискусії, діалогу, передбачає наявність публіки, до якої воно звернене як до арбітра і яка підняттям рук виносить рішення в останній інстанції». Переконаність промови публічного політика або оратора стає вирішальним моментом для прийняття політичного рішення, перетворюючи політику в уміння володіти промовою, як і навпаки – вміння володіти промовою усвідомлює свою ефективність через політичну функцію [2, с. 68-69].

Епоха становлення полісного ладу залишила в спадок античної цивілізації дух змагальності (**агон**) в різних сферах діяльності. На його формування вплинула обстановка територіальної експансії, технічного та економічного підйому, виникнення нових суспільних відносин, умов постійної боротьби за владу різних соціальних груп. Агоністичне начало виражалося в прагненні бути не гірше інших, а по можливості і краще, тобто відзначитися в тих сферах діяльності, які краще відповідають особистим здібностям. Широко відомі атлетичні змагання древніх греків, як то Олімпійські, Істмійські та інші ігри. Традиція називає атлетами таких відомих мислителів як Платон, Піфагор і Евріпід. Постійними були змагання хорів, драматургів, поетів. Філософи регулярно вступали в публічну полеміку і діалог. Спеціально викладалися і вивчалися риторика і мистецтво спору (**ерістіка**). Під *агоном* (*αγων-agon*, грец. змагання, боротьба) розуміється найважливіший принцип буття і соціального устрою античного суспільства, все життя якого була пронизане принципом змагальності. Агони були спортивні, музичні, поетичні, драматичні, риторичні, судові, філософські і так далі.

Взагалі античний термін *агон* полісемантичний і має кілька значень: *агон* як *боротьба* і *агон* як *змагання*. *Агон-змагання* – це прагнення перевершити, перемогти кого-небудь в чому-небудь, як змагання на першість, несе в собі ігровий початок. Здолати – означає подолати, обіграти і стати першим, причому знищення противника не передбачається як необхідна умова перемоги, його можна подолати в музиці, театральній виставі, співі, грі, спортивному поєдинку. *Агон-боротьба* містить в собі руйнівний, взаємно знищує початок, яке нерозривно

пов'язане з війною, насильством, відсутністю внаслідок цього будь-яких технічних і моральних обмежень. Тут перемога має своє споконвічне значення, не тільки як успіх в бою, але як нанесення ворогові біди, розорення. Агон-змагання і агон-боротьба – два опозиційних начала, що символізують творення і руйнування, які діалектично переходять одне в інше.

Агональність є не тільки соціальним, а й комунікативним феноменом, у зв'язку з чим стає об'єктом уваги філософії мови, культурології, риторики, літературознавства, лінгвістики, дискурсології, комунікавістики, а також політичної філософії, політичної соціології та політології. Так Ж. - Ф. Ліотар розглядає мовні акти як прояв агоністики життя; мовне протиборство, на його думку, є спосіб реалізації соціально – політичних відносин [3].

Принцип агональності діалогічної взаємодії тісно пов'язаний ще й з **еристикою**, (грец. *Eristika* – мистецтво спору), яка навіть в античності ніколи не була окремою наукою, а представляла з себе різновид практичного мистецтва, на зразок навчання музиці або віршування. У Стародавній Греції еристика розумілася як засіб відшукування істини за допомогою суперечки. Еристика повинна була вчити вмінню переконувати ін. в правильності висловлюваних поглядів і відповідно вмінню схилити людину до тієї поведінки, яке представляється потрібним і доцільним. Але поступово еристика стала розумітися і як вміння вести суперечку, щоб досягти єдиної мети – виграти його за всяку ціну, абсолютно не піклуючись про істину і справедливість.

Таким чином формуються передумови філософії діалогу.

Філософія діалогу – це наука, головним об'єктом пізнавальної діяльності якої є діалог як форма комунікації двох або декількох осіб, що прагне до систему консенсусу на свідомому або, в крайньому випадку, - підсвідомому рівні. З позиції представників філософії діалогу фундаментальною характеристикою становища людини у світі є саме ставлення Я - Ти, тобто ведення діалогу.

Особливості розуміння філософії діалогу.

1. *Філософія діалогу не є діалогічною філософією.* Філософія діалогу – це наука, а діалогічна філософія – це напрям філософської думки.

2. *Діалогізм не є діалогом.* Діалогізм – це сума концепцій, які спрямовані на розуміння значущості діалогу та, по своїй суті, є програмою напрямів розвитку діалогічної філософії.

3. *Розуміння, що може розвиватись наука, спрямована на вивчення діалогу, виникло в 1920-ті роки. Але це тільки начало такої поваги до діалогу. Тому і родоначальниками науки не є М. Бубер і Ф. Розенцвейг.* Ми можемо їх назвати, скоріше – засновниками напрямку діалогічна філософія. А філософія діалогу як окрема наука починає свій шлях у кінці ХХ століття. А представниками є всі вчені, котрі вивчають проблеми філософії діалогу у будь-якому контексті.

Філософія діалогу як окрема наука стала особливо затребуваною після в кінці ХХ століття, коли були істотно перетворені концепції гуманізації і гуманітаризації суспільства, і побудова діалогу, стала глобальним завданням світової спільноти. Тоді тема побудови ефективного діалогу між представниками різних культур стала однією з найважливіших у науковому дискурсі того часу. Саме тоді своєї найбільшої популярності досягли стратегії мультикультуралізму і толерантності.

Необхідно зазначити, що розвиток сучасної філософії діалогу відбувається в різних напрямках, хоча чомусь, перш за все, виділяють два: інформативний і особистісний. Інформативний аспект філософії діалогу проявляється у визначенні діалогу як елемента і об'єкта теорії мовних комунікацій, логіки дискурсу та інших. Якщо досліджується особистісний аспект діалогу, то об'єктом аналізу є зустріч партнерів по діалогу, а діалог і подія зустрічі стають основою для філософствування. Але можемо виділити такі напрямки, як суспільний, соціокультурний, соціоекономічний, морально-етичний та інші.

У будь-якому випадку – основа філософії діалогу – комунікація.

Діалог – надзвичайно складне і багатогранне явище. Не випадково до діалогу прикута увага величезної кількості наук: філософія, соціологія, культурологія, політологія, психологія, філологія, історія, логіка, антропологія, комунікавістика, менеджмент, ПР (зв'язки з громадськістю), медіавістика, риторика, релігієзнавство, журналістика та інших.

Відзначаючи настільки жвавий інтерес до такого складного і багатогранного явища, яким, без сумнівів, є діалог, підкреслимо, що для всіх наукових дисциплін і галузей знання, дослідницьких концепцій і наукових шкіл, які розробляють теорію діалогу як комунікацію в умовах соціального спілкування і взаємодії, загальним є прагнення до використання отриманих в різних галузях знання результатів. Однак, навіть незважаючи на виникнення ряду наукових дисциплін (конфліктологія, соціальна комунікація, політична лінгвістика та інші), тісно пов'язаних з діалогом, загальної теорії діалогу досі так і не створено.

Тут можна виділити два моменти: по-перше, важливим є розгляд не просто суті і специфіки діалогу, а філософії діалогу як системного комунікування людей і соціальних груп; по-друге, необхідне розуміння значення соціальних сторін діалогу, комунікації та філософії діалогу.

Висновки. Говорячи про сучасне трактування концепту діалог в його співвіднесенні з сучасним суспільством, ми не можемо не враховувати тих змін, які відбулися в сфері мови і в трансформації розумінні того, що традиційно розумілося під діалогом. Протягом минулого століття неухильно зростала соціальна значущість поняття «діалог», яка істотно змінювалося, збагачуючись новими смислами. А його зміст еволюціонував від первісного трактування діалогу як обміну інформацією до уявлення про діалог як складний творчий процес взаємодії суб'єктів, носіїв різних свідомостей, різних систем цінностей, різних ідейних позицій, в результаті якого може виникнути принципово новий соціокультурний феномен. У підсумку, поняття діалогу значно розширилося, увійшовши не тільки в публіцистичний, а й міждисциплінарний науковий дискурс міцно зайнявши місце у вживанні таких стійких фразеологічних зворотів, як «діалог культур», «діалог традицій», «діалог часів» і так далі. Під якими зазвичай мається на увазі взаємодія рівноправних учасників комунікації в створенні загального результату. Постановка питання про необхідність налагодження конструктивного діалогу народів, етносів, конфесій, ідеологій, держав актуалізує проблему оновленого змісту концепту діалогу, його специфіки та соціального механізму розгортання та існування. Тематичне розмаїття такого застосування терміну «діалог» виводить його за межі традиційного розуміння, як бесіди, розмови або комунікації двох або декількох осіб. В останні роки поняття «діалог» зайняло чи не центральне місце в сфері гуманітарних наук і в соціальному житті. В якості суб'єктів діалогу виступають не тільки індивіди, а й покоління, етноси, конфесії, держави, культури і цивілізації. Саме всім цим займається філософія діалогу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арістотель. Політика. Київ: Основи, 2000. 239 с.
2. Vernant Jean-Pierre. Les origines de la pensée grecque. Paris: PUF; 12e edition, 2013. 152 p.
3. Lyotard Jean-François. Le postmoderne expliqué aux enfants. Correspondance, 1982-1985. Paris: LGF/Le Livre de Poche, 1993. 160 p.

REFERENCES

1. Aristotel. Polityka. Kyiv: Osnovy, 2000. 239 s. [in Ukrainian].
2. Vernant Jean-Pierre. Les origines de la pensée grecque. Paris: PUF; 12e edition, 2013. 152 p. [in France].
3. Lyotard Jean-François. Le postmoderne expliqué aux enfants. Correspondance, 1982-1985. Paris: LGF/Le Livre de Poche, 1993. 160 p. [in France].

Kulichenko Volodymyr Viktorovych

Candidate of Philosophical Sciences,
Docent of Philosophical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Philosophy
Odessa National Marine University
34, Mechnikova str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3761-6330

Sinkovska Tetiana Viktorivna

Senior Lecturer at the Social and Humanitarian Studies department,
director of the Center for extracurricular activities,
Odessa National Maritime University
34, Mechnykova str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0009-0007-0167-5682

PROBLEMATIC COMPONENTS OF THE PHILOSOPHY OF DIALOGUE IN MODERN SOCIETY

The relevance of the research topic is determined by the course of development of modern society. The crisis of civilization, which is all-encompassing, large-scale, thanks to Russian aggression, provokes disorganized socio-cultural shifts that penetrate almost every sphere of life of society, and significantly actualizes the problem of studying social processes that affect the dynamics of society. Among them, dialogue comes to the fore, which plays a special role in the life and activities of the individual.

Interest in dialogue was born in ancient times, but the beginning of active discussion of issues related to dialogue is attributed to the first half of the XX century, when a new direction of "dialogism" is formed in philosophical knowledge, which develops in two contexts: in terms of "anthropological reality", and in the direction of Eternity. Dialogism understands "general" and "social" in a concrete distinction between "I" and "Other", a single "I", opens "Other" as one, as "I".

The internal necessity of creating an integral dialogic paradigm of thinking, immanent to the general cultural process of society's development, is also evidenced by the fact that almost at the same time, independently of each other, different thinkers come to substantiate dialogue as a central and meaning-forming principle. The postulate of dialogical thinking and understanding of being becomes the paradigm of modern civilization and culture. This paves the way for considering dialogue as a category of social philosophy. The category is interpreted here as a certain focus of theory, the author's socio-philosophical concept.

The aim of the study is to substantiate the socio-philosophical discourse of the category of dialogue as the focus of the author's concept, to identify the significance and place of dialogue mechanisms in the system of Public Relations. The object of research is a dialogue in the system of social relations, which determines the integrity of social reality. The subject of the research is the subject components of the philosophy of dialogue in modern society.

Theoretical and methodological basis of the research. In accordance with the goals and objectives of this work, the research is based on an interdisciplinary approach that summarizes and systematizes the multidimensional results of scientific research in various sciences and shows their significance in considering the dialogue for society. The following methods were also used: historical method; logical method; dialectical method; comparative method.

Research results. The functioning of innovations in society is subject to the laws of dialogue. Dialogue is considered as the main ability of thinking, that is, moving towards new content as a result of communication. This ability acts as a human form of relationships, communication, and at the same time as a method of solving problems. The need for dialogue shapes human activity.

The transition of internal dialogue to external leads to the fact that a change in personality causes shifts in the scale of communities, society as a whole. Thus, dialogue seems to be the most important source of diversity in the human world, its conditions, means and goals, and is a condition for the creative development of the individual, ultimately society as a whole.

Key words: dialogue, philosophy of dialogue, dialogism, agony, eristics, communication, society, sociocultural, social philosophy, state.